

Šaltinis A. Iš Gedimino laiško

Jau seniai esame girdėję, kad visi krikščionių tikėjimo išpažinėjai turi paklusti tavo valiai bei tėviškai [globai] ir kad pats katalikų tikėjimas yra tvarkomas Romos bažnyčios rūpesčiu.

Tai ir yra priežastis, kad jūsų kilnybei šiuo laišku pareiškiame, jog mūsų pirmtakas karalius [...] su visa savo karalyste buvo atsivertęs į Kristaus tikėjimą, bet dėl brolių iš teutonų namo magistro [daromų] žiaurių nuoskaudų ir nesuskaičiuojamų išdavysčių jie visi nuo to tikėjimo atkrito; kaip tik dėl to ir mes, deja, ligi šios dienos esame priversti pasilikti savo senolių klaidoje. [...]

Šventasis ir garbingasis tėve! Mes su krikščionimis kariaujame ne dėl to, kad sunaikintume katalikų tikėjimą, bet kad pasipriešintume mums [daromoms] skriaudoms, kaip tai daro krikščionių karaliai bei valdovai; tai matyti iš to, kad mes pas save turime brolių pranciškonų ordino ir iš dominikonų ordino ir jiems davėme visišką laisvę krikštyti, sakyti pamokslus ir atlikinėti kitas šventąsias apeigas.

Šaltinis B. Iš lenkų kronikininko Jano Dlugošo kronikos

Prasidėjus mūsų, abiejų pusių kariuomenės kovėsi apie valandą su vienodu pasisekimu, ir kadangi nei vieni, nei antri nesitraukė iš mūsų lauko, atkakliai siekdami laimėti, sunku buvo numatyti, katoje pusėje bus persvara. [...] Kada su lietuviais, rusais ir totoriais užvirė mūsų, Lietuvos kariuomenė, neatlaikydama prieš smūgio, pradėjo trauktis: ji užleido apie dešimtinę žemės; kryžiuočių vis labiau spaudžiama, buvo priversta trauktis dar toliau ir galop turėjo bėgti. Veltui Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras, garsiai šaukdamas ir mušdamas bėgančius, stengėsi juos sulaikyti. Ši lietuvių panika patraukė ir žymią lenkų, buvusių jų eilėse, dalį. [...] Tose kautynėse didelės garbės nusipelnė prie trijų savo vėliavų sustoję Smolensko kariai, kurie, atkakliai kaudamiesi, pagaliau susijungė su lenkų būriais.

1. Remdamiesi šaltiniu A ir žiniomis, nurodykite du tikslus, kurių Gediminas siekė šiuo laišku.
Šaltinio A teiginys.....
Žinios..... 1 taškas
2. Nurodykite Gedimino pirmtako vardą, kurio valdymas aprašytas šaltinyje A. Remdamiesi šaltiniu ir žiniomis, nurodykite du įvardytos asmenybės darbus Lietuvai.
Pirmtako vardas.....
Šaltinio A teiginys
Žinios 2 taškai
3. Kuris šaltinio A teiginys rodo, kad Gediminas nėra nusistatęs prieš krikščionybę. Įvardykite, religiją, kurią tuo metu išpažino lietuviai.
Teiginys.....
Religija..... 1 taškas
4. Remdamiesi žiniomis, nurodykite dvi priežastis, kodėl Gediminui nepavyko priimti krikščionybės.
1.....
2..... 2 taškai
5. Įvardykite mūsų, aprašytą šaltinyje B. Kelintais metais šis mūsų įvyko.
Mūsų..... Metai..... 1 taškas
6. Šaltinyje B minimas Lietuvos didysis kunigaikštis Aleksandras. Nurodykite vardą, kuriuo jis buvo vadinamas Lietuvoje. Paaiškinkite, kodėl šaltinyje šis kunigaikštis vadinamas Aleksandru.
Vardas..... Paaiškinimas.....
..... 1 taškas
7. Remdamiesi šaltiniu B ir žiniomis, paaiškinkite, kokią taktiką mūsų panaudojo lietuviai?
.....
..... 1 taškas
8. Nurodykite dvi šaltinyje B aprašyto mūsų pasekmes Lietuvos valstybei?
1.....
2..... 2 taškai

ŠALTINIS C. Iš Didžiosios laisvių chartijos

12. Nei skydo pinigai, nei [kokia nors kita] rinkliava neturi būti imama mūsų karalystėje kitaip, kaip tik bendrai nutarus mūsų karalystei. [...]

13. Ir Londono miestas privalo turėti visas senąsias laisves ir laisvuosius savo papročius tiek sausumoje, tiek ir vandenyse. Be to mes pageidaujame ir maloningai leidžiame, kad visi kiti miestai ir pilys, ir uostai turėtų visas laisves ir savo laisvuosius papročius.

14. O kad visa karalystė nutartų, kada reikia imti rinkliavas [...] arba apdėti skydo mokesčiais, mes liepsime sušaukti arkivyskopus, vyskopus, abatus, grafus ir vyresnius baronus mūsų laiškais kiekvieną atskirai ir, be to liepsime sušaukti bendrai [...] visus tuos, kurie tiesiogiai mums pavaldūs.

39. Nė vienas laisvasis žmogus nebus suimtas ir pasodintas į kalėjimą, arba atimtas iš jo turtas, arba paskelbtas už įstatymo ribų, arba ištremtas, arba kuriuo nors [kitu] būdu nuskriaustas, ir mes neužpulsime jo ir nepasišimsime prieš jį [žmonių] kitaip, kaip pagal teisėtą šalies įstatymą.

ŠALTINIS D. Iš istoriko veikalo

Politinis valdžios susiskaldymas ir atskirų vietovių nesugebėjimas apsiginti skatino daugelį politinių, teisinių, socialinių, ekonominių ir karinių procesų. [...] Karolingų laikais senjoras pradėjo reikalauti iš savo vasalo ištikimybės priesaikos. Nuo to momento jie iki gyvos galvos buvo susieti abipusių įsipareigojimų sutartimi. Vasalas prisiekdavo tarnauti, senjoras – ginti ir išlaikyti vasalą. [...]

843 m. Verdeno sutartis patvirtino principą, kad „kiekvienas žmogus privalo turėti savo poną“. Vieninteliai absoliučiai nepriklausomi žmonės, bent jau teoriškai, turėjo būti popiežius ir imperatorius, tačiau ir jie buvo Dievo vasalais. [...] Beveik visi priklausė nuo užimamos padėties socialinėje hierarchijoje. [...]

9. Kelintais metais buvo priimta Didžioji laisvių chartija? Kurioje valstybėje ji buvo paskelbta?

Metai..... Valstybė..... 1 taškas

10. Remdamiesi žiniomis, nurodykite tris luomus, egzistavusius viduramžiais. Prie kiekvieno nurodyto luomo įrašykite šaltinio C teiginį, kuris rodo jų buvimą to meto valstybėje.

I luomas..... Teiginys.....
II luomas..... Teiginys.....
III luomas..... Teiginys..... 3 taškai

11. Paaiškinkite, kokia pagrindinė mintis sieja šaltinio C 12 ir 14 straipsnius.

.....
..... 1 taškas

12. Remdamiesi šaltiniu C, nustatykite valdymo formą, atsispindi šiame šaltinyje. Paaiškinkite, kaip ši valdymo forma veikė to meto valstybėje.

Valdymo forma..... Paaiškinimas.....
..... 1 taškas

13. Kurios valstybės istorija aprašyta šaltinyje D? Atsakymą pagrįskite šio šaltinio teiginiu.

Valstybė..... Teiginys..... 1 taškas

14. Remdamiesi šaltiniu D ir žiniomis, apibūdinkite Verdeno sutartį bei nurodykite jos vieną padarinį.

Apibūdinimas
Padarinys..... 1 taškas

15. Paaiškinkite šaltinyje D vartojamas šias sąvokas:

Senjoras.....
Vasalas..... 1 taškas

16. Kokia visuomenės gyvenimo tvarka (santvarka) atsispindi šaltiniuose C ir D. Atsakymą pagrįskite šaltinių C ir D teiginiais.

Santvarka.....
Šaltinio C teiginys.....
Šaltinio D teiginys..... 2 taškai